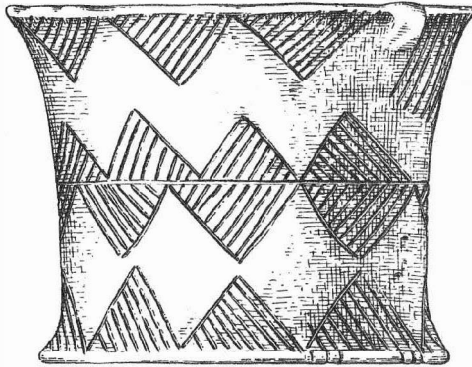


ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1982



BRNO 1984

VELKOMORAVSKÉ KOSTRY ZE STRACHOTÍNA

/okr. Břeclav/

Milan Stloukal, Národní muzeum Praha

Při výzkumu Z. Měřinského ve Strachotíně v r. 1980 byla odkryta část velkomoravského pohřebiště, jehož většina byla jednak zničena, jednak je ukryta v zástavbě. Prozkoumáno bylo celkem 33 hrobů datovaných do 9., nebo na přelom 9. a 10. století.

Kostra č. 1 - žena, 30-40 let, leptodolichomorf. Téměř nepoškozená lebka a zlomky postkraniálního skeletu. Lebeční švy jsou dosud otevřené, strmé čelo s plochými arcus superciliares, plochou glabelou II. stupně a ostrými horními okraji očnic, klenutý týl s plochou protuberantia occipitalis externa I. stupně, malé bradavkové výběžky. Chrup je slabě abradován, pětka a šestka vpravo dole mají kazy, všechny čtyři zuby moudrosti retinovány. V absolutních mírách je lebka dlouhá, úzká a středně vysoká, má středně široký a středně vysoký obličej - vysoký horní obličej; dolichokran, hypsikran, akrokran, eurymetop, leptoprosop, lepten, hypsikoch, leptorrhin, ortognat, mesomandibular, oligenkefal.

Kostra č. 2 - žena, 30-40 let. Silně poškozená a silně postmortálně deformovaná lebka a zlomky postkraniálního skeletu. Lebeční švy jsou dosud otevřené, čelo strmé s plochými nadobočními oblouky a plochou glabelou II. stupně, tenký horní okraj očnic, klenutý týl s protuberantia occipitalis externa II. stupně, malé bradavkové výběžky. Chrup je silně obroušen, čtyři lůžka jsou zcelena po intravitální ztrátě stoliček, horní pravá čtyřka má kaz. V absolutních mírách středně vysoký obličej i horní obličej, mesokonch, chamaerrhin. Kostra č. 3 se nezachovala.

Kostra č. 4 - nedospělý, 18-20 let. Zachovaly se jen silně poškozené části postkraniálního skeletu, z lebky vůbec nic.

Kostra č. 5 - muž, dospělý. Silně poškozený postkraniální skelet, dlouhé kosti dolních končetin však lze změřit a podle nich je možno vypočítat výšku zemřelého na 168 cm /nadstřední/. Levá pánevní kost je výrazně mužského tvaru, s úzkou incisura ischiadica major, bez praeaurikulárních žlábků a také ischiopubický index hodnotou 54 se řadí do variační šíře mužských pánví. Na 5. bederním obratli je unilaterální spondylolýza vpravo, spojená s mediální spinou bifidou.

Kostra č. 6 se nezachovala.

Kostra č. 7 - dítě, 7-9 let. Zachovaly se pouze části postkraniálního skeletu. Stáří dítěte je možno určit podle velikosti dlouhých kostí.

Kostra č. 8 - dítě, 9-11 let. Zachoval se opět pouze silně poškozený postkraniální skelet, z jehož velikosti bylo možno odhadnout stáří dítěte.

Kostra č. 9 - dítě, 3-4 roky. Zlomky lebky i postkraniálního skeletu.

Kostra č. 10 - ?, dospělý. Zachovaly se pouze zlomky postkraniálního skeletu, které neumožňují žádné bližší určení.

Kostra č. 11 - dítě, 5-6 let. Silně poškozená lebka a zlomky postkraniálního skeletu. Mozkovna je dolichokraní, ortokraní a akrokraní, eurymetopní, očnice mesokonchní, nos hyperchamaerrhiní, alveolární index ortognátní.

Kostra č. 12 se nezachovala.

Kostra č. 13 se nezachovala.

Kostra č. 14 muž, 40-50 let. Silně poškozená lebka a zlomky postkraniálního skeletu. Lebeční švy srůstají, což je patrné na obou deskách lebečních kostí, čelo je klenuté, nadoboční oblouky středně silné, glabela III. stupně, tlustý horní okraj očnice, klenutý týl s protuberantia occipitalis externa III. stupně, velké bradavkové výběžky. Chrup je ve velmi špatném stavu, 19 lůžek je zhojeno po intravitální ztrátě, 1 stolička má kaz, pět zachovaných zubů je velmi silně abradováno. Mozkovnu je možno zčásti proměřit, je brachykraní, hypsikraní, tapeinokraní a metriometopní, v absolutních mírách má střední délku, šířku i výšku, aristenkefal.

Kostra č. 15 - muž?, 40-50 let. Zlomky kostry. Na fragmentech lebky pozorujeme švy v pokročilém stavu srůstu, horní okraje očnic jsou tlusté, bradavkové výběžky velké, chrup je silně abradován.

Kostra č. 16 - dítě? Zachovalo se jen několik drobných fragmentů z lebky velmi pravděpodobně většího dítěte.

Kostra č. 17 - dítě, 2 roky. Zlomky kostry.

Kostra č. 18 - dítě, 5 let. Z lebky i postkraniálního skeletu se zachovaly jen zlomky.

Kostra č. 19 - dítě, 7-8 let. Téměř nepoškozená lebka a mírně poškozený postkraniální skelet. V obou očních jsou vytvořena cribra orbitalia. Mozkovnu je možno dokonale proměřit, je dolichokraní, ortokraní, tapeinokraní, stenometopní, obličej je hypereuryprosopní a mesénní, mesokonch, chamaerrhin, ortognat.

Kostra č. 20 - dítě, 8-9 let. Silně poškozená lebka a zlomky postkraniálního skeletu. Mozkovna je brachykraní, ortokraní, tapeinokraní, stenometopní, obličej leptoprosopní a lepténní, nos chamaerrhiní, mesomandibular.

Kostra č. 21 - žena, 30-40 let. Mírně poškozená kostra. Mozkovna má na lamina externa švy dosud plně otevřené, na lamina interna lebečních kostí švy už srůstají. Čelo je strmé s plochými nadobočními oblouky a plochou glabelou I. stupně, horní okraje očnic jsou tenké, týl oploštěný s protuberantia occipitalis externa II. stupně, bradavkové výběžky malé. Chrup je silně obroušen s četnými kazy a intravitálními ztrátami. Obou -

stranně vytvořená cribra orbitalia. Zhojená zlomenina levého klíčku, na pánevních kostech je oboustranně vytvořen silný sulcus praeauricularis. Lebka je v absolutních mírách dlouhá, středně široká a vysoká, v indexech mesokranni, hypsikranni, metriokranni a stenometopní. Aristencefal. Výška postavy zemřelého byla vypočítána na 160,5 cm /vysoká/.

Kostra č. 22 - muž, 40-50 let, leptodolichomorf. Velmi dobře zachovaná kostra. Na lamina externa lebečních kostí začínají švy srústat, na lamina interna jsou již obliterovány. Lebka má klenuté čelo se silnými nadobočními oblouky, glabelou III. stupně, tlustými horními okraji očních, týl je klenutý a protuberantia occipitalis externa IV. stupně, bradavkové výběžky velké, úhly dolní čelisti rovné. V silně abradovaném chrupu jsou zhojena lůžka po dvou horních stoličkách, tři další horní stoličky jsou napadeny kazem. V pravostranné sutura frontozygomatica je vsutá kůstka, která dosahuje až k velkému křídlu klínové kosti; na levé straně lebky je vytvořena sutura parietalis horizontalis, v předních dvou třetinách šupinovitého a v zadní třetině pilovitě tvaru. Tento šev probíhá od pteria do levé poloviny lambdového švu, vytváří poměrně velkou samostatnou kost, která zcela odděluje spánkovou kost od vlastní kosti temenní. Celá lebka je silně asymetrická. Incisura ischiadica major je úzká, sulcus praeauricularis není vytvořen. Lebka je v absolutních mírách dlouhá, středně široká a vysoká, má široký a velmi vysoký obličej, horní obličej je vysoký; mesokran, ortokran, metriokran, eurymetop, hyperleptoprosop, lepten, mesokonch, mesorrhin, ortognat, mesomandibular, aristenkefal. Výška postavy byla vypočítána na 166,5 cm /střední/. Vrožený blok 5. a 6. krčního obratle; jde o synostózu těl i oblouků se zachovaným reziduem meziobratlové štěrbiny ventrálně, spojení oblouků je jinak hladké, navalen je pouze horní ventrální okraj těla C 5, foramina intervertebralia jsou zcela pravidelná. Výrazná asymetrie korespondujících kloubních výběžků L 2-4, vlevo jsou nápadně velké, vpravo menší, téměř hypoplastické, nevznikla však skolióza. Klíčky jsou asymetrické; pravý je zkrácen, tlustší, s akcentovaným prohnutím akromiálního konce. Zkrácení má charakter stavu po zlomenině zhojené v retrakci fragmentů, chybí další odchylky, které by ukazovaly na posttraumatický stav /posudek L. Vyhánka/.

Kostra č. 23 - žena, 30 - 40 let. Silně poškozená kostra, lebka nadto mírně postmortálně deformována. Čelo je strmé s plochými nadobočními oblouky a plochou glabelou II. stupně, horní okraje očních jsou středně tlusté, týl klenutý, protuberantia occipitalis externa II. stupně, bradavkové výběžky malé. Lebeční švy jsou otevřené, ale chrup je silně obroušen a v dolní čelisti jsou lůžka pěti stoliček zhojena po intravitální ztrátě. Široká incisura ischiadica major a oboustranně vytvořený sulcus praeauricularis. Mozkovna je v absolutních mírách velmi dlouhá a úzká, v indexech dolichokranni a eurymetopní. Výška postavy byla vypočítána na 164 cm /vysoká/.

Kostra č. 24 - dítě, 2 roky. Zlomky lebky i postkranialního skeletu.

Kostra č. 25 - muž, dospělý. Silně poškozený postkranialní skelet, z lebky se nezachovalo nic. Na zlomcích pánevních kostí je patrný úzký angulus subpubicus, podle délky dlouhých kostí dolních končetin byla vypočítána výška postavy zemřelého na 171,5 cm /velká/.

Kostra č. 26 - ?, dospělý. Zachovalo se jen několik málo zlomků postkranialního skeletu, které neumožňují bližší určení.

Kostra č. 27 - ?, dospělý. Zachovaly se také jen fragmenty postkranialního skeletu.

Kostra č. 28 - dítě, 4 roky. Zlomky z kostry.

Kostra č. 29 - muž, dospělý. Zachoval se jen silně poškozený postkranialní skelet, na základě délky dlouhých kostí mohla být vypočítána výška postavy na 176 cm /vysoká/. Je to celkově velmi robustní kostra, na pánevních kostech je patrná úzká incisura ischiadica major, sulcus praeauricularis není vytvořen. Bližšímu rtg vyšetření byly podrobeny metatarsy a základní články palců obou nohou; vpravo je rtg obraz normální, vlevo je však rozeznatelné evidentní zvětšení objemu I. metatarsu i základního článku palce. Kloubní plochy při I. metatarsofalangeálním kloubu vlevo jsou nepravidelně hrboilaté, porézní; těsně spolu korespondují, nejsou zde však rozeznatelné známky produktivních změn. V rtg obraze je struktura snímkových kostí jak pravé, tak i levé nohy normální, je však markantní rozdíl ve velikosti kostí pravé a levé strany. Pouze při kloubních plochách I. metatarsofalangeálního kloubu vpravo je kostní stín nepravidelně konturován a drobně projasněný, jak odpovídá výše zmíněným změnám kloubních ploch. Nález svědčí pro hyperostózu I. metatarsu a základního článku palce vlevo, velmi pravděpodobně jako projev parciálního gigantismu, ohraničeného na I. paprsek levé nohy /posudek L. Vyhánka/.

Kostra č. 30 - muž?, dospělý. Silně poškozený postkranialní skelet, lebka se nezachovala. Na pánevních kostech je patrná úzká incisura ischiadica major, sulcus praeauricularis není vytvořen. Canalis sacralis alte apertus až k S 3, spina bifida S 1 až S 3. Na základě délky dlouhých kostí byla vypočítána výška postavy zemřelého na 165 cm /střední/.

Kostra č. 31 - dítě, 8-10 let. Zachovaly se jen zlomky postkranialního skeletu.

Kostra č. 32 - žena, 40-50 let, leptodolichomorf. Velmi dobře zachovaná kostra. Lebka má švy na vnější desce kostí dosud otevřené, na lamina externa už téměř kompletně obliterované, čelo je klenuté, nadoboční oblouky středně velké, glabela plochá I. stupně, horní okraje očních silné, klenutý týl s protuberantia occipitalis externa I. stupně, bradavkové výběžky malé, úhly dolní čelisti rovné. Chrup je silně abradován, alveoly po třech stoličkách jsou zhojeny a čtyři stoličky jsou napadeny kazem. Lebka je v absolutních mírách dlouhá, úzká a vysoká, má středně široký a středně vysoký obličej a vysoký horní obličej; hyperdolichokran, hypsikran, akrokran, eurymetop, leptoprosop, lepten, mesokonch, leptorrhin, ortognat, eurymandibular, aristenkefal. Výška postavy zemřelé byla vypočítána na 162 cm /vysoká/, hodnota ischiopubického indexu se jasně řadí mezi ženské, na pánevních kostech je široká incisura ischiadica major a bilaterálně vytvořen široký sulcus praeauricularis.

Kostra č. 33 - muž, 40-50 let. Silně poškozená lebka a zlomky postkranialního skeletu. Na vnější desce le-

bečních kostí jsou švy dosud otevřené, na lamina interna již srostlé, lebka má klenuté čelo, mírné nad -
obloční oblouky, glabelu III. stupně, tlustý horní okraj očních, klenutý týl s protuberantia occipitalis externa
II. stupně, velké bradavkové výběžky. Chrup je silně obroušen, 7 alveolů je zhojeno po intravitální ztrátě
zubů /2 dolní řezáky a 5 stoliček/. Podle indexů je lebka mesokonchní, chamaerrhinní a eurymandibulární.

Ze 33 hrobů, které byly odkryty archeologickou záchrannou akcí ve Strachotíně, se ve čtyřech nezacho-
valy lidské pozůstatky. Z 29 koster, které byly podrobeny antropologickému vyšetření, bylo 13 případů po-
zůstatků dospělých osob, z toho 8 mužů a 5 žen. Stejný počet se zachoval koster nedospělých, tedy také 13,
ve 3 případech nebylo možno pro fragmentárnost pozůstatků určit ani stáří zemřelého.

Změřit bylo možno pět lebek ženských, tři mužské a tři lebky nedospělých, z toho však u jedné ženy a
jednoho muže se zachoval pouze obličejový skelet. Jediná dobře zachovaná mužská lebka je leptodolichomorfní,
stejněho typového určení jsou i obě dobře zachované ženské lebky; další dvě ženské lebky jsou dolicho -
morfní a konečně jediná další měřitelná mužská lebka je brachymorfní. Je to sice malý soubor metrických dat,
ale i ten má svůj význam, a proto uvádíme všechny míry v připojené tabulce. Z metrického ani typologického
hlediska se tento soubor nevymyká obvyklému obrazu populací časného středověku.

Z patalogických nálezů jmenujeme unilaterální spondylolýzu 5. bederního obratle /kostra č. 5/, spinu bi-
fidu S 1-3 spojenou s canalis sacralis alte apertus /č. 30/, zlomeninu levého klíčku /č. 21/ a zajímavou hy-
perostózu I. metatarsu a základního článku palce jako projev parciálního gigantismu u kostry č. 29. Zajíma-
vý je nález u kostry č. 22, kde je kraniofaciální asymetrie kombinována s asymetrií klíčku a vrozenou syno-
stózou 5. a 6. krčního obratle; k tomuto nálezu se ještě vrátíme s L. Vyhánkem v podrobném zpracování.

Míry a indexy lebek ze Strachotína

Lebka č.	1	2	11	14	19	20	21	22	23	32	33
pohlaví	žena	žena	?	muž	?	?	žena	muž	žena	žena	muž
stáří	30-40	30-40	5-6	40-50	7-8	8-9	30-40	40-50	30-40	40-50	40-50
1-délka lebky	170	-	172	179	169	163	176	188	190	181	-
5-délka baze	95	-	92	101	86	85	101	113	-	102	-
8-šířka lebky	127	-	122	149	137	133	138	144	136	126	-
9-min. šířka čela	98	-	86	102	87	80	90	105	97	90	95
10-max. šířka čela	118	-	103	-	107	102	116	120	-	110	-
11-aurikulární š.	116	-	-	-	110	106	119	126	-	119	-
12-asteriální š.	98	-	-	-	108?	108	107	114	-	106	-
17-výška lebky	129	-	122	137	124	115	132	139	-	138	-
20-nadušní výška	109	-	107	114	108	-	110	120	115	110	-
23-obvod	485	-	472	-	480	464	505	529	522	512	-
24-příčný oblouk	298	-	284	-	287	277	303	327	316	299	-
25-podélný obl.	343	-	348	376	361	-	361	373	380	366	-
26-čelní oblouk	119	-	117	122	116	119	126	123	136	126	145
27-temenní obl.	120	-	125	134	135	113	125	125	120	126	-
28-týlní oblouk	104	-	105	120	110	-	110	125	124	114	-
29-čelní tětva	100	-	100	111	98	100	110	109	116	111	123
30-temenní tět.	105	-	110	115	110	101	112	110	108	114	-
31-týlní tětva	84	-	87	100	94	-	92	100	101	94	-
38-kapacita	1139	-	1106	1522	1216	1071	1352	1547	-	1304	-
40-délka obl.	88	-	88	-	78?	-	-	106	-	97	-
43-šířka h.obl.	102	-	-	-	88	83	-	111	-	99	-
43/1-biorbit.š.	95	-	-	-	83	-	-	105	-	95	-
45-bizygomat.š.	120	-	-	-	108?	106?	-	136	-	124	-
46-š.střed.obl.	86	-	-	-	81	-	-	100	-	94	-
47-v.obličeje	113	111	81	-	85	98	-	134	-	112	111
48-v.hor.obl.	71	65	50	-	54?	60?	-	80	-	70	67
50-interorb.š.	22	26	22	-	20	-	-	26	-	25	27
51-š.očnice	38	41	34P	-	36	-	-	46	-	41	39P
52-v.očnice	33	33	28P	-	30	-	-	38	-	34	30P
54-šířka nosu	22	25	22	-	22	23	-	29	-	24	25
55-výška nosu	49	47	35	-	39	45	-	58	-	53	46
57-min.š. nosu	7,2	-	-	-	10	-	-	10	-	8,8	-
65-kond.š.mand.	-	113	-	-	-	89	93	-	-	119	-
66-bigon.šířka	96?	90	-	-	-	82	-	100?	-	98	100
69-výška brady	33	29	24	-	-	23	28	41	-	32	32
70-výška ramene	59P	62	46P	-	-	44	64	-	-	61	-
71-šířka ramene	29P	28	27P	-	-	26	31	-	-	33	-
hl.front.	18,0	-	-	-	15,2	-	-	26,7	-	18,2	-
hl.maxilly	18,1	-	-	-	17,9	-	-	20,5	-	17,8	-
hl.kořene nosu	3,0	-	-	-	3,4	-	-	3,9	-	2,8	-

Indexy:

l 1-délkošířkový	74,7	-	70,9	83,2	81,1	81,6	78,4	76,6	71,6	69,6	-
l 2-délkovýškový	75,9	-	70,9	76,5	73,4	70,6	75,0	73,9	-	76,2	-
l 3-šířkovýškový	101,6	-	100,0	91,9	90,5	86,5	95,7	96,5	-	109,5	-
l 13-frontopar.	77,2	-	70,5	68,5	63,5	60,2	65,2	72,9	71,3	71,4	-
l 38-obličejový	94,2	-	-	-	78,7	92,5	-	98,5	-	90,3	-
l 39-hor.obličeje	59,2	-	-	-	50,0	56,6	-	58,8	-	56,5	-
l 42-očnice	86,8	80,5	82,4	-	83,3	-	-	76,3	-	82,9	76,9
l 48-nosu	44,9	53,2	62,9	-	56,4	51,1	-	50,0	-	45,3	54,3
l 60-alveolární	92,6	-	95,7	-	90,7	-	-	93,8	-	95,1	-
frontomandibul.	98,0	-	-	-	-	102,5	-	95,2	-	108,9	105,3
nasomalární	18,9	-	-	-	18,3	-	-	25,4	-	19,2	-
zygomaxilární	21,0	-	-	-	22,1	-	-	20,5	-	18,9	-
simotický	41,7	-	-	-	34,0	-	-	39,0	-	31,8	-
výška postavy	-	-	-	-	-	-	160,4	166,4	164,2	162,1	-

Grossmährische Skelette aus Strachotín / Bez. Břeclav/. Bei der Grabung in Strachotín im Jahre 1980 wurde ein Abschnitt eines grossmährischen Gräberfeldes abgedeckt, dessen Grossteil entweder zerstört oder in der Verbauung verborgen ist. Insgesamt hat man 33 Gräber untersucht, in denen Überreste von 29 Personen gefunden wurden; 8 Skelette von erwachsenen Männern, 5 Frauenskelette und 13 Skelette von minderjährigen Personen, in 3 Fällen war es, wegen des schlechten Erhaltungszustandes, nicht einmal möglich das Alter des Verstorbenen zu bestimmen. Fünf Frauen-, drei Männerschädel und drei Schädel von minderjährigen Personen konnten wenigstens teilweise vermessen werden, bei denen jedoch bei einer Frau und einem Manne nur das Gesichtsskelett erhalten blieb. Drei gut erhaltene Schädel /1 Mann und 2 Frauen/ sind leptodolichomorph, weitere zwei Frauenschädel sind dolichomorph und ein Männerschädel ist brachymorph. Vom metrischen sowie typologischen Standpunkt entzieht sich dieser Komplex nicht dem üblichen Bild der Population des frühen Mittelalters.

Von pathologischen Befunden nennen wir: unilaterale Spondylolyse des 5. Lendenwirbels /Nr.5/, mediale Spina bifida S 1-3 verbunden mit Canalis alte apertus /Nr. 30/, Bruch des linken Schlüsselbeines und Hyperostose des 1. Metatarsus und des Grundgliedes des Daumens als Ausserung eines partialen gigantismus /Nr. 29/. Eine besondere Aufmerksamkeit verdient der Befund bei Skelett Nr. 22, wo eine kraniofaziale Asymmetrie mit der Asymmetrie der Schlüsselbeine und einer angeborenen Synostose des 5. und 6. Halswirbels kombiniert ist.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM NA NÁMĚSTÍ REPUBLIKY Č. 5 V OLOMOUCI

/okr. Olomouc/

Drahomíra Kaliszová, Krajské vlastivědné muzeum Olomouc

V březnu 1982 se pro chystanou plynofikaci muzea kopalo před schodištěm u západní stěny budovy. Na profilu se pod 20-30 cm silnou vrstvou pískové úpravy pod chodníkem jevila vrstva tmavé jílovité hlíny s kamením, v níž se ojediněle nalézaly střepy mladohradištní keramiky a zlomky zvířecích kostí. Tato vrstva byla v hloubce 60 - 80 cm vystřídána tmavou sypkou hlínou s množstvím uhlíků, zvířecích kostí a střepů mladohradištní keramiky. V této vrstvě byla nalezena i železná botka. Tmavou hlínou místy prostupovaly šmouhy rezavě hnědé mazlavé hlíny. V hloubce 120 cm nasedala na hnědou mazlavou hlínu o síle 10 - 20 cm, která ležela na podloží z drobného slepence.

Z prostory před západní zdí budovy muzea byla při stavebních úpravách koncem 60. let vyzvednuta kostěná brusle¹.

Zjištěný sled vrstev i materiál je obdobný situaci na Křížkovského ulici č. 14².

Poznámky:

1 V. Burian, Nález kostěné brusle v Olomouci, PV 1971, 111.

2 D. Kaliszová, Zjišťovací výzkum na Křížkovského ulici č. 14 v Olomouci, PV 1982, v tisku.

PŘEHLED VÝZKUMU 1982

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě: hmoždíř jevišovické kultury ze Svitávky /okr. Blansko/
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 400 kusů - neprodejné